

Ірина Юрїївна Підоричева

канд. екон. наук

ORCID 0000-0002-4622-8997

e-mail: pidoricheva@nas.gov.ua,

Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗШИРЕННЯ ФУНКЦІОНАЛУ РЕГІОНАЛЬНИХ НАУКОВИХ ЦЕНТРІВ НАН УКРАЇНИ ТА МОН УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ПРИДНІПРОВСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РАЙОНУ)

Постановка проблеми. Підписанням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС), внесенням змін до Конституції України щодо реалізації стратегічного курсу на набуття повноправного членства в ЄС (ст. 102) українська держава здійснила цивілізаційний вибір, продемонструвала наміри і готовність інтегруватися до європейського простору і системи формальних інститутів ЄС, прийняти його норми і практики, стати невід'ємною частиною європейського співтовариства.

У затвердженій 14 вересня 2020 р. Указом Президента України Стратегії національної безпеки України магістральним напрямом розвитку української держави визнано європейську інтеграцію [1]. Для реалізації цього напрямку Україна має забезпечити повну імплементацію Угоди про асоціацію з ЄС, що передбачає максимальне наближення українського законодавства до законодавства ЄС, імплементацію сотень директив, регламентів та рішень ЄС. Одним із таких зобов'язань є впровадження підходу смарт-спеціалізації у систему стратегічного планування регіонального розвитку.

За визначенням Європейської Комісії, стратегія смарт-спеціалізації представляє собою «національну або регіональну інноваційну стратегію, яка встановлює пріоритети, що спрямовуються на створення конкурентних переваг шляхом розвитку власного наукового та інноваційного потенціалу відповідно до потреб бізнесу, щоб повною мірою використати існуючі можливості і тенденції ринку, не допускаючи дублювання і фрагментації зусиль» [2, с. 2]. Як практична технологія розбудови стратегій смарт-спеціалізації застосовувалася спочатку модель «потрійної спіралі», а наразі рекомендації ЄС стосуються важливості та необхідності використання моделі «чотириохланкової спіралі» [3, с. 37; 4, с. 23]. Це означає, що стратегії смарт-спеціалізації мають розроблятися спільно органами влади, науковою експертною спільнотою, бізнесом із залученням представників громадянського суспільства. Тим самим підкреслюється важливість залучення усіх зацікавлених сторін, у тому числі науки, до пошуку можливостей інноваційного розвитку регіону.

Підхід смарт-спеціалізації орієнтований на пошук та підтримку пріоритетів інноваційного розвитку регіону, що базуються на його науковому, освітньому, промисловому, інноваційному потенціалі та спрямовуються на галузеву диверсифікацію економіки з метою посилення конкурентних переваг регіону на між-

народному рівні. Смарт-спеціалізація покликана вирішувати такі нагальні проблеми:

- підвищити інноваційний потенціал європейських країн і регіонів у відповідності до конкретних їх потреб та можливостей як основи сталого розвитку;
- зміцнити міжрегіональне співробітництво;
- посилити увагу до менш розвинених регіонів;
- удосконалити спільну роботу в рамках політики та програм ЄС, що підтримують інновації.

Саме такі завдання є актуальними для України та її регіонів, а їх вирішенню сприятимуть регіональні інноваційні екосистеми. Останні мають бути зорієнтовані на реалізацію пріоритетів смарт-спеціалізації розвитку регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концепція смарт-спеціалізації вперше була викладена в аналітичних доповідях у 2007 і 2009 роках європейськими дослідниками Д. Форесом, Б. ван Арком, П. Давідом і Б. Холлом [5; 6]. Вона швидко завойовувала популярність і була включена до порядку денного європейської стратегії «Європа 2020» [7], а також набула поширення далеко за межами ЄС і пріоритезована у програмних документах ОЕСР [8] і ООН [9].

Наразі підхід смарт-спеціалізації як інструмент політики, умови та практики його впровадження широко представлені в науковій літературі. Українські дослідники приділяють значну увагу проблемам імплементації підходу смарт-спеціалізації до вітчизняних умов. Так, у наукових працях О. Амоші, Г. Шевцової, Н. Швець, М. Крамчанінової, Г. Пчелинської [10; 11; 12] визначено можливості та організацію процесу імплементації смарт-спеціалізації як сучасного інструменту структурної трансформації економіки регіонів, запропоновано способи вирішення проблем постконфліктних територій (на прикладі Луганської області) за допомогою підходу смарт-спеціалізації, розглянуто проблеми та запропоновано шляхи удосконалення процесу підприємницького відкриття. В. Ляшенко, І. Петрова [13; 14] пропонують для реалізації стратегій смарт-спеціалізації в Україні сформувати систему інституцій сприяння регіональному розвитку відповідно до рівнів NUTS, обґрунтовують пропозиції щодо посилення ролі стратегування регіонального та територіального розвитку на загальнонаціональному рівні, на рівнях регіону та громади. У статті О. Амоші, О. Ляха, М. Солдак, Д. Череватського [15] розглянуто особливості застосування підходу смарт-спеціалізації у старопромислових вугільних регіонах, надано реко-

мендації щодо удосконалення інституційного середовища розвитку цих регіонів. О. Снігова [16] обґрунтовує пропозиції щодо вдосконалення запровадження підходу смарт-спеціалізації в державній політиці України. У наукових працях І. Єгорова, Ю. Рижкової [17] та В. Григи [18] розглянуто бар'єри на етапах розроблення стратегій смарт-спеціалізації на національному та регіональному рівнях, обґрунтовано практичні рекомендації з імплементації підходу смарт-спеціалізації до вітчизняних умов.

Розвиток регіональних інноваційних екосистем, налагодження ефективних взаємозв'язків і комунікацій між усіма їх акторами [19, с. 75; 20, с. 116-117] відіграє вирішальну роль в успішній реалізації стратегій смарт-спеціалізації. В Україні теоретичним і практичним аспектам розвитку національної та регіональних інноваційних екосистем присвячено дослідження С. Давимуки і Л. Федулової [21], А. Касич [22], С. Кацури [23], С. Кравченка і М. Заніздри [24].

Проте виконані дослідження, *по-перше*, недостатню увагу приділяють інституційним інструментам підтримки регіональних інноваційних екосистем; *по-друге*, не враховують європейський підхід до територіального поділу та регіональної політики, згідно з яким інноваційні екосистеми можуть формуватися на різних рівнях – економічного району (NUTS¹ 1), області (NUTS 2), міста (NUTS 3), громади (LAU²). І, *по-третє*, наразі розвиток регіональних інноваційних екосистем має розглядатися як колективні зусилля усіх ланок «чотирихланкової спіралі» для успішної реалізації стратегій смарт-спеціалізації розвитку областей України.

Метою статті є обґрунтування науково-інституційних положень і рекомендацій щодо формування регіональних інноваційних екосистем на рівні економічних районів України (які відповідають вимогам єв-

ропейської класифікації NUTS 1) в умовах імплементації Угоди про асоціації між Україною та ЄС й підходу смарт-спеціалізації.

Система взаємозв'язків між акторами інноваційних екосистем України та Придніпровського економічного району

Взаємозв'язки між учасниками інноваційного процесу та їх взаємодія із зовнішнім середовищем відіграють вирішальну роль в успіху інноваційних екосистем. Навіть, якщо існує достатня кількість організацій, що виконують різні функції та ролі, а їх якість та результати діяльності є задовільними, екосистема не буде розвиватися за відсутності налагоджених взаємозв'язків і взаємодій між ними.

Національній та регіональним інноваційним екосистемам України, у тому числі Придніпровського економічного району, бракує ефективних взаємозв'язків і, насамперед, між ключовими акторами – урядом, бізнесом (промисловістю), наукою і громадськістю.

Створення інновацій часто залежить від здатності організацій використовувати різні джерела інформації та знання або співпрацювати з іншими організаціями при їх розробленні. У ЄС для вимірювання ступеня залучення підприємств до інноваційного співробітництва використовується індикатор *Innovative SMEs collaborating with others*. Він обмежується малими і середніми підприємствами (МіСП), оскільки вважається, що всі великі підприємства априорі залучені до інноваційного співробітництва. У середньому по ЄС цей показник складає 11,8%, а у деяких країнах-членах ЄС перевищує 20%. В Україні цей показник у рази менше навіть країн-аналогів для нашої держави (рис. 1), що свідчить про недооцінку малими і середніми підприємствами важливості внеску інших організацій у процес продукування інновацій.

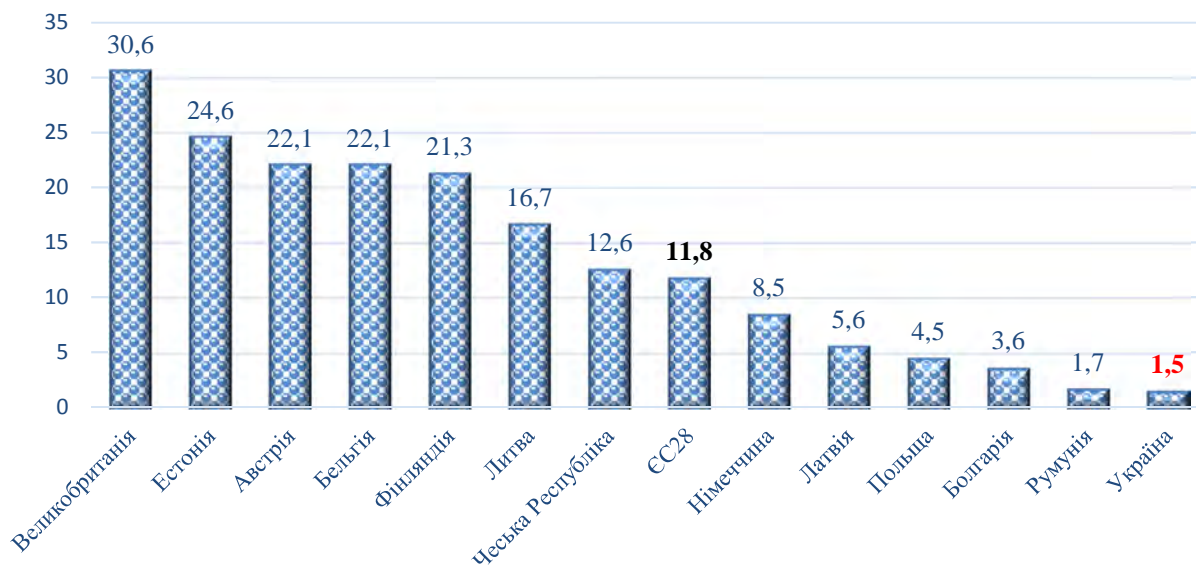

Рис. 1. Частка інноваційних МіСП, які уклали угоди про співпрацю у сфері інноваційної діяльності з іншими підприємствами та установами протягом останніх трьох років, у загальній кількості МіСП, % (станом на 2019 р.)*

* Побудовано автором за джерелом [27, с. 81-83, 89].

¹ Nomenclature of Territorial Units for Statistics.

² Local Administrative Units.

У розрізі регіонів по цьому показнику в топ-20 країн-членів ЄС¹ входять 12 регіонів Великобританії, регіони Австрії та Бельгії, що відповідають рівню NUTS 1, а також регіони Норвегії, Фінляндії та Греції, що відповідають рівню NUTS 2 [25, с. 58]. В Україні цей індикатор не вимірюється [26, с. 25-30].

Іншим показником, який свідчить про наявність зв'язків між наукою і бізнесом, є кількість державно-приватних спільних публікацій у розрахунку на млн

населення (*Public-private co-publications per million population*). Цей показник фіксує державно-приватні зв'язки та активну співпрацю між дослідниками бізнес-сектору і державного сектору, які ведуть до академічних публікацій. Україна також значно відстає від ЄС за цим показником. Якщо у середньому по ЄС він складає 81,7 публікацій на млн населення, то в Україні він у 14 разів менше (рис. 2).

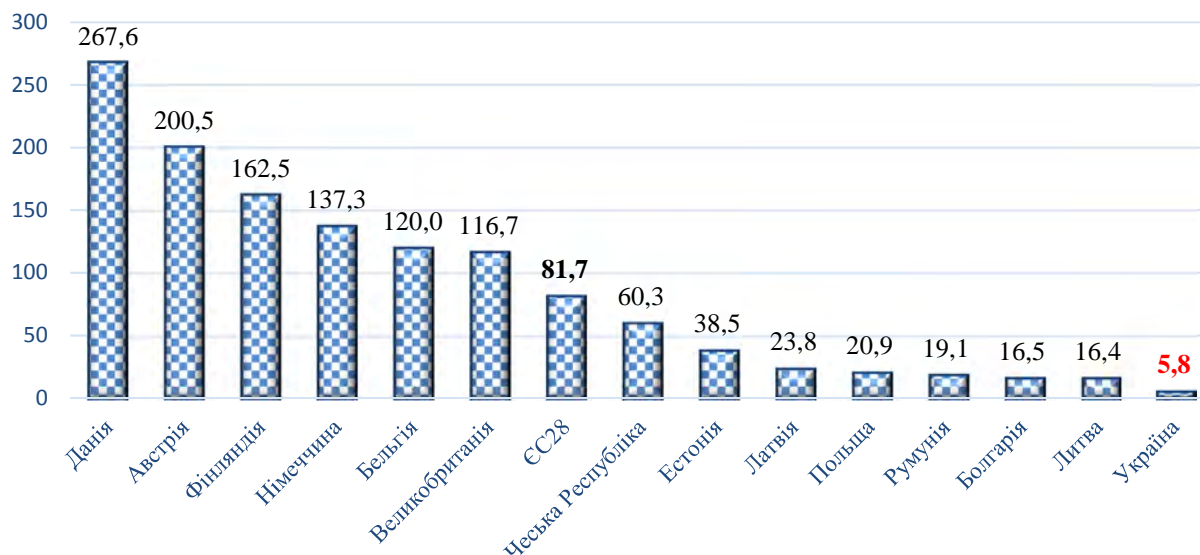

Рис. 2. Кількість спільних державно-приватних академічних публікацій у розрахунку на млн населення, одиниць*

* Побудовано автором за: [27, с. 81-83, 89].

На регіональному рівні активність державно-приватного співробітництва, яке виражається у кількості спільних публікацій, безпосередньо залежить від наявності в регіоні дослідницького інституту чи університету. Тому у столицях цей показник є зазвичай високим. Найкращі результати демонструють регіони країн Скандинавії, Швейцарії, Нідерландів, Німеччини, які відповідають рівню NUTS 2, а також регіони NUTS 1 Австрії, Бельгії і Великобританії [25, с. 60]. В Україні цей індикатор не вимірюється [26, с. 25-30]. Для аналізу наявності та інтенсивності взаємозв'язків між ключовими акторами інноваційної екосистеми Придніпровського економічного району використовуємо доступну статистичну інформацію, що надається Державною службою статистики України.

Дані офіційної статистики свідчать, що більше половини загальної кількості інноваційно активних підприємств України залучені до інноваційного співробітництва (58,3%). На перший погляд таке значення може здатися непоганим. Але, якщо враховувати, що мова йде про частку інноваційно активних підприємств України, тобто про 28,1% загальної кількості підприємств, виходить, що інноваційною співпрацею займається лише кожне шосте підприємство (16,4%). З цих 58,3% інноваційно активних підприємств 5,8% співпрацюють із закладами вищої освіти (ЗВО) і 9,6% – з науковими установами (табл. 1). Перераховуючи ці значення до загальної кількості підприємств

України, отримуємо дуже низькі показники: із закладами вищої освіти співпрацюють 1,6%, а з науковими установами – 2,7% підприємств. Однією з можливих причин такої ситуації є низька зацікавленість підприємств в реалізації інноваційних стратегій розвитку і надання переваги запозиченню зарубіжних готових рішень у вигляді машин, технологій і обладнання. Індиферентне відношення підприємств до взаємодії з виробниками знань також частково може визначатися відсутністю ефективних механізмів захисту прав інтелектуальної власності в країні.

У регіональному розрізі ситуація дещо інша. У табл. 1 наведено області-лідери та області-аутсайтери, а також області Придніпровського економічного району, одна з яких (Кіровоградська область) належить до найактивніших у плані інноваційного співробітництва підприємств, а інша (Запорізька область) – до групи областей, які демонструють найгірші показники, але виключно через низьку співпрацю інноваційних підприємств з постачальниками обладнання, матеріалів тощо, оскільки саме підприємства Запорізької області на фоні інших областей Придніпровського економічного району найактивніше співпрацюють із закладами вищої освіти та науковою сферою. Лідером серед усіх регіонів України за цими показниками є Донецька область. Не найгіршу позицію займає і Луганська область, це свідчить, що, незважаючи на значні втрати промисловості, інфраструктури і соці-

¹ Станом на 2019 р., до виходу Великобританії з Європейського Союзу.

альних об'єктів, міграцію населення, окупацію частини території, Донецький економічний район ще зберігає певні внутрішні резерви для підвищення інноваційності та конкурентоспроможності регіональної економіки. Така ситуація обумовлена, насамперед, історично сформованими умовами розвитку цих областей, які відрізнялися вагомих промисловим і науково-технічним потенціалом, високою концентрацією основних промислово-виробничих фондів і компетентних кадрів, значною щільністю населення. Наразі підприємства Донецького економічного району намага-

ються відновити свою діяльність, побудувати нові ланцюжки поставок і матеріально-технічного забезпечення з іншими регіонами, запустити процеси відновлення галузевої диверсифікації шляхом співпраці з науковими установами та освітніми закладами. Що стосується Дніпропетровської області, то вона займає середні позиції серед інших регіонів України. Найактивніше підприємства Дніпропетровської області співпрацюють з постачальниками і клієнтами, найменш розвинутими є зв'язки із закладами вищої освіти.

Таблиця 1

Розподіл інноваційно активних підприємств, залучених до інноваційного співробітництва, за типами партнерів в Україні, Придніпровському економічному районі та деяких інших областях, % до загальної кількості інноваційно активних підприємств**

Області	Усього		У тому числі							
			постачальники обладнання, матеріалів ...		клієнти		ЗВО		наукові установи	
	2016-2018 роки	+, -*	2016-2018 роки	+, -*	2016-2018 роки	+, -*	2016-2018 роки	+, -*	2016-2018 роки	+, -*
Україна	58,3	23,9	52,0	25,9	16,4	2,7	5,8	-0,1	9,6	1,2
Вінницька	75,8	23,9	54,5	29,2	9,1	-2,3	4,5	-0,6	21,2	16,1
Волинська	80,4	47,1	78,6	48,4	5,4	2,2	1,8	-*	1,8	0,2
Дніпропетровська	58,1	29,6	54,1	34,2	25,2	13,3	5,2	-1,3	10,4	1,2
Донецька	76,1	29,2	59,7	27,0	23,9	3,5	13,4	1,2	26,9	8,5
Запорізька	28,8	3,4	23,2	5,1	15,2	5,1	10,4	3,2	12,0	1,1
Івано-Франківська	25,0	-3,8	22,2	3,0	6,9	-5,4	-*	-*	2,8	-5,4
Кіровоградська	86,2	63,3	81,6	63,0	13,8	8,1	2,3	0,9	5,7	2,8
Луганська	92,3	38,5	76,9	30,7	15,4	0	-*	-*	15,4	-3,8
Одеська	66,1	33,6	60,0	35,6	8,7	-4,4	10,4	4,1	12,2	2,2
Сумська	58,9	25,6	38,4	10,9	23,3	3,0	6,8	-0,4	19,2	9,1
Черкаська	18,6	1,0	15,7	3,9	1,4	-1,5	1,4	-0,1	4,3	1,4
Чернівецька	26,7	-16,2	20,0	-13,3	13,3	-1,0	-*	-*	13,3	-1,0

* Приріст/зменшення відносно попереднього періоду обстеження підприємств за 2014-2016 рр.;

«-» – дані відсутні.

** Складено автором за джерелом [28, с. 105].

Серед інноваційно активних підприємств України лише 7,4% вважають державні наукові установи і заклади вищої освіти важливим джерелом інформації для інновацій; пріоритет у цьому плані віддається постачальникам і клієнтам (табл. 2). Такий підхід обме-

жує інноваційну спроможність підприємств, оскільки міжорганізаційні зв'язки та джерела інформації є таким самим стратегічним вибором підприємств, як і інвестиції, які вони вкладають у розробку продуктів, поліпшення обслуговування або у розвиток навичок.

Таблиця 2

Розподіл інноваційно активних підприємств за найбільш важливими джерелами інформації для інноваційної діяльності у 2014-2016 років в Україні та деяких областях, % до загальної кількості інноваційно активних підприємств**

Області	Джерела						
	Внутрішні (в межах підприємства)	ринкові		інституційні		інші	
		постачальники	клієнти	ЗВО	держ. НДІ	конференції, ярмарки, виставки	наук. журнали/рекл. видання
Україна	37,0	26,8	22,5	2,8	4,6	14,7	10,0
Вінницька	46,8	36,7	21,5	2,5	5,1	19,0	13,9
Дніпропетровська	36,2	20,2	17,8	1,2	3,6	12,2	7,1
Донецька	44,9	28,6	24,5	6,1	14,3	14,3	6,1
Житомирська	34,8	29,2	20,2	6,7	4,5	20,2	12,4
Запорізька	32,6	25,4	20,3	3,6	9,4	10,9	10,9
Кіровоградська	30,0	18,6	18,6	1,4	-*	14,3	11,4
Луганська	34,6	34,6	19,2	3,8	3,8	15,4	23,1
Хмельницька	27,3	38,6	18,2	6,8	4,5	18,2	13,6
Чернівецька	23,8	33,3	23,8	9,5	14,3	23,8	14,3

* «-» – дані відсутні.

** Складено автором за джерелом [28, с. 142].

Серед регіонів науковим установам і закладам вищої освіти як джерелу інформації віддають належне значення знову ж таки підприємства Донецької області, а також Чернівецької, Хмельницької, Житомирської та Запорізької областей. Підприємства Дніпропетровської і Кіровоградської областей за цим показником суттєво поступаються іншим регіонам України. Як окреме джерело інформації потрібно відзначити наукові журнали і рекламні видання, які вважаються найбільш цінними підприємствами Луганської області. На конференціях, виставках та ярмарках інформацію отримує значна частка підприємств у багатьох регіонах України – цей показник коливається від 4,8% (у Волинській області) до 23,8% (у Чернівецькій області). Придніпровський економічний район за цими показниками займає середні позиції серед інших регіонів України.

На підставі проведеного аналізу можна зробити висновок, що як в Україні в цілому, так і в Придніпровському економічному районі, зокрема, спостерігається брак ефективних взаємозв'язків в інноваційних екосистемах. Між акторами виникають значні розриви, що поглиблюють так звану «долину смерті», яку більшість розробників інновацій не в змозі подолати самостійно, що вимагає державної підтримки, яка має полягати не стільки у прямій фінансовій допомозі, скільки у створенні стимулів, необхідної інфраструктури, забезпеченні сприятливих інституційних умов для консолідації інтересів та ефективної координації взаємодій усіх зацікавлених в інноваційному процесі сторін.

Інституційна підтримка розвитку регіональних інноваційних екосистем на рівні економічних районів України

В Україні, згідно з економічним районуванням, всі області охоплені системою державного управління, проте наукове та інноваційне забезпечення їх функціонування чітко не простежується. У жодній із затверджених регіональних стратегій смарт-спеціалізації наука не представлена серед пріоритетів, що гальмує регіональний інноваційний розвиток.

У більшості обласних державних адміністрацій немає єдиного органу по забезпеченню комплексного інноваційного розвитку територій, такі функції розподілені між різними департаментами. Так, наприклад, Дніпропетровська обласна державна адміністрація має департамент економічного розвитку, управління агропромислового розвитку, департамент освіти і науки, управління інформаційних технологій та електронного урядування, які тою чи іншою мірою опікуються інноваціями. Однак жоден з них не забезпечує комплексного інноваційного розвитку регіону та неспроможний організувати ефективну управлінську діяльність з реалізації в області системної, послідовної та сприятливої до інновацій державної політики.

На рівні економічного району відсутні адміністративні органи управління. Області, які входять до складу певного економічного району, здебільшого незалежно здійснюють інноваційну діяльність без будь-якої співпраці. Однак, маючи взаємопов'язану інфраструктуру, подібну структуру економіки та подібні проблеми, шляхом співпраці та об'єднання ресурсів, вони могли б забезпечувати більш динамічний розвиток, у тому числі інноваційний. Тому координація діяльності з розбудови інноваційної екосистеми на рівні економічного району може здійснюватися переважно

на громадських засадах із залученням ключових акторів «чотириохланкової» спіралі усіх областей, що входять до складу економічного району. *Пропонується використати в якості головного координатора регіональні наукові центри НАН України та МОН України* (далі – регіональні наукові центри, РНЦ). Це обумовлено тим, що в забезпеченні інноваційного розвитку країни і регіонів провідна роль належить науці. Фундаментальна наука створює нові знання та пропонує нові підходи, які можуть привести до їх практичного застосування і забезпечити інноваційні рішення глобальних і локальних проблем людства та покращити життя людей.

Формування інноваційних екосистем на рівні економічних районів потребує посилення співпраці та координації діяльності між урядом, бізнесом (промисловістю), наукою та широкою громадськістю. При цьому забезпечення інноваційного розвитку має здійснюватися у відповідності до сучасних глобальних тенденцій інноваційного розвитку, що може обґрунтувати наукова експертна спільнота. РНЦ могли би виконувати функції з координації зв'язків між усіма акторами інноваційної екосистеми не лише в окремій області, а в межах економічного району [29].

Тим більше, що Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність» вони наділені відповідними повноваженнями. Так, згідно зі статтею 25 цього закону, «регіональні наукові центри створюються з метою підвищення ролі науки в розробленні та реалізації ефективної регіональної політики, її орієнтації на поєднання загальнодержавних і регіональних інтересів, наукове забезпечення розв'язання актуальних проблем соціально-економічного розвитку регіонів» [30].

Відповідно до Типового статуту регіонального наукового центру [31], регіональний науковий центр є державною неприбутковою бюджетною науковою установою, яка проводить дослідження в інтересах економіки та соціального розвитку регіону і за результатами досліджень спрямовує зусилля вчених відповідного регіону незалежно від їх наукової спеціалізації та відомчої належності на вирішення комплексних регіональних проблем переважно міжгалузевого характеру, а також залучає для цього фахівців з інших регіонів. По суті, *РНЦ виступають міжвідомчими науково-координаційними органами*, що охоплюють установи НАН України і МОН України, науково-дослідні, проектно-конструкторські організації і заклади вищої освіти інших видів підпорядкування.

Разом із тим для розвитку ефективної регіональної інноваційної екосистеми недостатньо об'єднати зусилля лише наукової та освітньої сфер, важливо підключити до цього процесу бізнес, органи влади, представників громадськості, інші зацікавлені організації, скоординувати їх спільну діяльність для забезпечення стійкого випереджаючого інноваційного розвитку регіонів. Повноваження регіональних наукових центрів з координації багатосторонніх взаємозв'язків між різними акторами не передбачені законодавством і не прописані в Типовому статуті РНЦ та Статуті Національної академії наук України.

Тому доцільно розширити функції і повноваження регіональних наукових центрів, перетворити їх у ефективно діючі міжрегіональні координаційні центри інноваційного розвитку. Подвійне підпорядкування РНЦ дозволяє реалізувати цю пропозицію.

На підставі вищевикладеного пропонується *внести доповнення до статті 25 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» у такій редакції:*

«1. Регіональні наукові центри створюються з метою підвищення ролі науки в розробленні ефективної регіональної політики, її орієнтації на поєднання загальнодержавних і регіональних інтересів *з метою забезпечення стійкого випереджаючого інноваційного розвитку країни*, наукове забезпечення розв'язання актуальних проблем соціально-економічного *та інноваційного* розвитку регіонів *та економічних районів, як неадміністративних агрегацій, що відповідають рівню NUTS 1 номенклатурно-територіальних одиниць статистики Європейського Союзу*.

2. Регіональні наукові центри створюються Національною академією наук України, *національними галузевими академіями наук* спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сферах *освіти і науки*, наукової, науково-технічної *та інноваційної діяльності*, за погодженням з відповідними місцевими органами виконавчої влади.

3. *Регіональні наукові центри, відповідно до законодавства України, Типового статуту регіонального наукового центру НАН України і МОН України, Статутам Національної академії наук України та національних галузевих академії наук виконують функції міжвідомчої координації зв'язків між акторами регіональних інноваційних екосистем в межах ареалів їх дії, які відповідають рівню економічного району.*

При регіональних наукових центрах можуть створюватися міжрегіональні громадські організації та спілки, незалежні від держави і бізнес-структур «фабрики думок», які об'єднують науковий, підприємницький, освітній, промисловий, інфраструктурний, громадський потенціал областей для забезпечення більш динамічного інноваційного розвитку кожного учасника та економічного району в цілому.

Регіональні наукові центри в умовах Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським

Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, з метою ефективної інтеграції України до Європейського дослідницького простору, за погодженням з європейськими партнерами, можуть створювати філії та представництва при наукових організаціях та університетах країн-членів Європейського Союзу».

Відповідні зміни доцільно прописати в Типовому статуті РНЦ, Статутах Національної академії наук України і національних галузевих академії наук.

Реалізація додаткових функцій РНЦ має здійснюватися за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, переважно, на засадах державно-приватного партнерства із залученням коштів бізнес-структур, українських та іноземних інвестицій, коштів європейських програм, кредитів, грантів та інших джерел, не заборонених законодавством. Для цього потрібно внести доповнення до щорічних законів про державний бюджет, в яких окремим рядком передбачалося б фінансування діяльності РНЦ у цьому напрямі.

Регіональні наукові центри також потребують посилення кадрової складової, у тому числі молодими науковцями, і систематичного залучення до співпраці представників бізнесу та широкої громадськості. Як показує практика країн-членів ЄС, держава не може бути єдиним регулятором інноваційних процесів, наразі успішний інноваційний розвиток країни та регіонів неможливий без активної участі суспільства в процесі ухвалення державних рішень.

Мережа РНЦ та їх можливих філій та представництв при наукових і освітніх закладах країн-членів ЄС повинна стати реальним і дієвим осередком, організаційним ядром розвитку регіональних інноваційних екосистем України.

В Україні створено шість, а наразі діє п'ять регіональних наукових центрів: Донецький, Придніпровський, Північно-східний, Південний і Західний (рис. 3). Ареали їх дії загалом співпадають з межами економічних районів (рис. 4).

Рис. 3. Регіональні наукові центри НАН України і МОН України [32]

Рис. 4. Карта економічних районів України у відповідності до рівня NUTS 1 ЄС

* Побудовано автором.

Однак шість областей – Вінницька, Житомирська, Черкаська, Чернігівська, Київська області та м. Київ – не увійшли до ареалу жодного наукового центру. Західний РНЦ, який охоплює 8 областей, штучно з'єднав Карпатський та Північно-Західний економічні райони та штучно розірвав економічно єдиний Подільський економічний район, дві області якого – Хмельницька і Тернопільська – увійшли до складу Західного наукового центру, а третя – Вінницька – залишилась поза їх межами.

Для того, щоб наукові центри могли відігравати провідну координаційну роль у розвитку інноваційних екосистем економічних районів пропонується провести експеримент і в межах Подільського економічного району об'єднати зусилля Вінницької, Хмельницької і Тернопільської областей шляхом формування Подільської регіональної інноваційної екосистеми, організаційним ядром якої може стати новостворений Подільський науковий центр Національної академії аграрних наук (НААН) України та МОН України. Основу наукового центру можуть скласти наукові інститути НААН України, заклади вищої освіти, наукові та освітні установи, підпорядковані іншим міністерствам і відомствам України. До складу установ Подільського наукового центру НААН України та МОН України могли б увійти:

у Вінницькій області – Інститут кормів та сільськогосподарства Поділля НААН України; Вінницький національний аграрний університет, Вінницький національний технічний університет, Донецький національний університет імені В. Стуса;

у Хмельницькій області – Хмельницький національний університет, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Подільський державний аграрно-технічний університет;

у Тернопільській області – Тернопільська філія державної установи «Інститут охорони грантів України», ДП «Тернопільський науково-дослідний та проєктний інститут землеустрою», Тернопільська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту кормів та сільськогосподарства Поділля НААН України, Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Тернопільський національний економічний університет.

Підсилити наукову складову Подільської регіональної інноваційної екосистеми пропонується шляхом утворення філій, структурних підрозділів, лабораторій наукових установ НАН України при університетах, академіях, інститутах цих областей. Право наукових установ створювати спільно з закладами вищої освіти спільні науково-освітні структури закріплено статтею 7 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Втілення пропозиції щодо створення Подільської регіональної інноваційної екосистеми на базі наукового центру НААН України та МОН України залежить від зацікавленості її акторів, організаторських здібностей керівників установ, оскільки науковий та освітній потенціал областей є цілком достатнім для реалізації такої ініціативи.

Придніпровський науковий центр НАН України та МОН України як драйвер розвитку Придніпровської регіональної інноваційної екосистеми

Придніпровському науковому центру НАН України та МОН України (далі – Центр) пропонується провести експеримент з формування Придніпровської регіональної інноваційної екосистеми в межах Придніпровського економічного району з метою прискорення реалізації в його межах інноваційної моделі економічного зростання. Науково-методичний супровід міг би здійснювати Інститут економіки промисловості НАН України та його Дніпровське відділення. Інститут має угоди про співпрацю з Дніпровським національним університетом ім. О. Гончара, Національним університетом «Дніпровська політехніка», Дніпровським державним хіміко-технологічним університетом, Університетом ім. А. Нобеля, які могли б стати базовими акторами проекту. За умови успішної реалізації експерименту він може бути дуплікований й тиражований в інших економічних районах України.

Центр має достатній потенціал і досвід для втілення цієї пропозиції. Так, Центр підтримує співпрацю з державною і місцевою владою, зокрема, з Міністерством економіки України, Національним офісом інтелектуальної власності, місцевими радами і обласними державними адміністраціями, науково-виробничими об'єднаннями, зокрема, з ТОВ «Екотехсервіс», репрезентативними органами роботодавців, зокрема, з Федерацією організацій роботодавців Дніпропетровщини, науковими установами інших регіонів, зокрема, з Інститутом економіки промисловості НАН України (м. Київ), громадськими спілками, наприклад, з ГС «Центр інновацій «Сходи в Майбутнє», спільно з якими проводить наукові та експериментальні дослідження і розробки, організовує семінари і конференції, бере участь у розробленні державних стратегічних документів (серед останньої – Національна стратегія розвитку інтелектуальної власності України на 2020–2030 рр.), готує науково-методичні рекомендації щодо забезпечення інноваційного розвитку Придніпровського економічного району. Центр успішно здійснює науковий супровід діяльності потужних промислових підприємств економічного району, які працюють в космічній та авіаційній, вугільній та гірничо-металургійній, енергетичній, машинобудівній та агропромисловій галузях [33].

Для надання такому експерименту юридичної сили пропонується розробити та затвердити обласними радами Придніпровського економічного району Концепцію розвитку Придніпровської регіональної інноваційної екосистеми на базі Придніпровського наукового центру НАН України та МОН України. Така Концепція могла б доповнити Стратегію розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, метою якої є розбудова національної інноваційної екосистеми, але у якій регіональний рівень інноваційного розвитку чітко не простежується.

На базі Центру за участю експертної спільноти – Академії економічних наук України, промислових підприємств і підприємців, представників державного управління та місцевого самоврядування, агенцій регіонального розвитку областей, регіональних торговельно-промислових палат та інших зацікавлених сторін – пропонується заснувати міжрегіональну громадську спілку «Платформа інноваційного розвитку «Придніпров'я». Ця платформа може стати постійно діючим

комунікаційним майданчиком між державою, науковою експертною спільнотою, бізнесом та широкою громадськістю для обміну інформацією; виявлення спільних проблем і завдань інноваційного розвитку; узгодження своїх позицій з принципових питань; колегіального вироблення рішень та консолідації ресурсів на розв'язання найбільш гострих проблем освітньої, наукової, науково-технічної, виробничої та інноваційної сфер економічного району. У тісній співпраці з Придніпровським науковим центром НАН України та МОН України ця платформа може стати «фабрикою думки» щодо шляхів і засобів перезавантаження відносин між акторами регіональної інноваційної екосистеми та неіндустріального відродження Придніпров'я.

Реалізація такої пропозиції дозволить державним інституціям на постійній основі комунікувати з науковцями, бізнесом і громадськістю, оперативно відстежувати їх думку з різних питань та, виходячи з цього, реалізовувати, а у разі необхідності, корегувати заходи з реалізації регіональної інноваційної політики для досягнення кращих результатів. Це також дасть можливість попередити неефективне витрачання державних коштів і спрямовувати їх до сфер найбільшого зацікавлення промисловців і підприємців, виходячи з пріоритетів смарт-спеціалізації областей та мети розбудови національної та регіональних інноваційних екосистем України – забезпечити стійкий випереджуваний інноваційний розвиток країни та регіонів як основи високого рівня життя широких верств населення.

Висновки. Підписанням Угоди про асоціацію Україна взяла на себе зобов'язання наблизити своє законодавство до законодавства ЄС, імплементувати європейські директиви, регламенти та рішення, що стосуються і впровадження підходу смарт-спеціалізації у систему стратегічного планування регіонального розвитку. Згідно з цим підходом, влада, бізнес (промисловість), наука і широка громадськість покликані об'єднати зусилля у пошуку та підтримці пріоритетів інноваційного розвитку регіону з метою посилення його конкурентних переваг на міжнародному рівні. Вирішенню цих завдань сприятимуть регіональні інноваційні екосистеми, ефективність яких значною мірою визначається наявністю, інтенсивністю та якістю взаємозв'язків між їх акторами. Саме тому недостатньо просто розвивати окремі складові інноваційної екосистеми, необхідно вдосконалювати механізми взаємозв'язків між ними.

Аналіз індикаторів Європейського інноваційного табло показав, що за ступенем залучення малих і середніх підприємств до інноваційного співробітництва, за розвиненістю зв'язків між дослідниками бізнес-сектору і державного сектору, які ведуть до академічних публікацій, Україна в разі відстає від усіх країн-членів ЄС, у тому числі країн-аналогів, зокрема, Польщі, Естонії, Латвії, Литви, Болгарії та Румунії.

На прикладі Придніпровського економічного району, який відповідає вимогам європейської класифікації NUTS 1, здійснено аналіз наявності та інтенсивності взаємозв'язків між ключовими акторами його інноваційної екосистеми. Визначено, що серед усіх регіонів України Кіровоградська область належить до найактивніших у плані інноваційного співробітництва підприємств, але таке співробітництво обмежується здебільшого зв'язками з постачальниками обладнання і матеріалів, а з науковими установами і ЗВО співпра-

цює незначна частка інноваційно активних підприємств (відповідно 5,7 і 2,3% загальної кількості інноваційно активних підприємств області). Запорізька область хоча і відноситься до групи областей-аутсайдерів за інтенсивністю інноваційного співробітництва, але її підприємства на фоні інших областей Придніпровського економічного району найактивніше співпрацюють із ЗВО та науковою сферою (10,4 і 12,0% відповідно). Дніпропетровська область займає середні позиції серед інших регіонів України. Найактивніше підприємства Дніпропетровської області співпрацюють з постачальниками (54,1%) і клієнтами (25,2%), найменш розвинутими є зв'язки із ЗВО (5,2%). Серед інноваційно активних підприємств лише 1,4% у Кіровоградській області та 4,8% у Дніпропетровській області вважають державні наукові установи і заклади вищої освіти важливим джерелом інформації для інноваційної діяльності. Підприємства Запорізької області за цим показником демонструють кращі позиції (13,0%) навіть у порівнянні із середнім рівнем по Україні (7,4%), але цей відсоток все одно є незначним, що суттєво обмежує інноваційну спроможність підприємств.

З метою створення належних інституційних інструментів підтримки регіональних інноваційних екосистем, підвищення ролі науки в забезпеченні інноваційного поступу країни запропоновано наділити регіональні наукові центри НАН України та МОН України додатковими повноваженнями з координації зв'язків між всіма акторами інноваційних екосистем на рівні економічних районів. Запропоновано внести зміни і доповнення до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Типового статуту регіонального наукового центру, статутів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук щодо розширення функцій і повноважень регіональних наукових центрів, перетворення їх у ефективно діючі міжрегіональні координаційні центри інноваційного розвитку. У такий спосіб мережа регіональних наукових центрів могла би виступити реальним і дієвим осередком, організаційним ядром розвитку регіональних інноваційних екосистем на рівні економічних районів, які відповідають рівню NUTS 1 ЄС.

Запропоновано підхід до формування Подільської регіональної інноваційної екосистеми в межах Подільського економічного району у складі Вінницької, Хмельницької, Тернопільської областей. Для наукових установ НААН України, які розташовані на території цих областей, пропонується використати досвід формування існуючої мережі регіональних наукових центрів НАН України та МОН України, а для підсилення їх наукової складової – створити при університетах, академіях та інститутах цих областей філії та інші структурні підрозділи наукових установ НАН України, які розташовані в інших регіонах України.

На базі Придніпровського наукового центру НАН України та МОН України запропоновано реалізувати ряд експериментів для подальшої дуплікації й тиражування в інших економічних районах України, *поперше*, з формування Придніпровської регіональної інноваційної екосистеми з метою прискорення реалізації в межах економічного району інноваційної моделі економічного зростання. Для надання такому експерименту юридичної сили запропоновано розробити та затвердити обласними радами Концепцію розвитку

Придніпровської регіональної інноваційної екосистеми; *по-друге*, за участю експертної спільноти та всіх зацікавлених сторін створити міжрегіональну громадську спілку «Платформа інноваційного розвитку «Придніпров'я»», яка може стати постійно діючим комунікаційним майданчиком між владою, бізнесом, наукою та широкою громадськістю для обміну інформацією, узгодження ними своїх позицій з принципових питань, колегіального вироблення рішень та консолідації ресурсів на розв'язання найбільш гострих проблем наукової, науково-технічної, виробничої та інноваційної сфер економічного району. Ця платформа може стати «фабрикою думки» щодо шляхів і засобів переважання відносин між акторами регіональної інноваційної екосистеми та неоіндустріального відродження Придніпров'я. Науково-методичний супровід реалізації запропонованих експериментів та ідей міг би здійснювати Інститут економіки промисловості НАН України та його Дніпровське відділення.

Практична реалізація запропонованих науково-інституційних положень і рекомендацій щодо формування регіональних інноваційних екосистем на рівні економічних районів, які відповідають вимогам європейської класифікації NUTS 1, дозволить, окрім гармонізації регіональної статистики України та ЄС, покращити змістовний характер економічного районування, представити територію України як систему соціально та економічно збалансованих частин, що представляють собою просторові соціально-культурні та економічні єдності; підвищити роль науки в забезпеченні більш динамічного інноваційного розвитку регіонів і країни в цілому; створити сприятливі інституційні умови для стійкого випереджаючого інноваційного розвитку України.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці рекомендацій щодо підвищення ефективності регіональних інноваційних екосистем на рівні областей (NUTS 2) та економічних районів (NUTS 1) з метою успішної реалізації регіональних стратегій смарт-спеціалізації в Україні.

Список використаних джерел

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.
2. Smart specialization and Europe's growth agenda. European Commission. Brussels: European Commission. 2014. 13 p.
3. Foray D., Goddard J., Beldarrain X.G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Artilis R. Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisations (RIS3). Brussels: European Commission. May. 2012. 122 p.
4. Arnkil R., Jdrvensivu A., Koski P., Piirainen T. Exploring Quadruple Helix. Report of Quadruple Helix Research for the CLIQ Project. University of Tampere, Work Research Center. 2010. 88 p.
5. Foray D., van Ark B. Smart specialisation in a truly integrated research area is the key to attracting more R&D to Europe. *Knowledge Economists Policy Brief*. 2007. Vol. 1. P. 1-4.
6. Foray D., David P., Hall B. Smart specialization – The concept. *Knowledge Economists Policy Brief*. 2009. Vol. 9. № 85. P. 1–5.

7. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. European Commission. Brussels. 2010. URL: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%2020%20-%20EN%20version.pdf>.
8. Innovation-driven growth in regions: The role of smart specialisation. Paris: OECD. 2013. URL: <https://www.oecd.org/innovation/inno/smart-specialisation.pdf>.
9. Report of the Team of Specialists on Innovation and Competitiveness Policies on its seventh session. Seventh session. 16–17 October 2014. Geneva: United Nations. 2014. URL: https://www.unecce.org/fileadmin/DA M/cecici/documents/2015/CECI/ECE.CECI.ICP.2014.2_a_s_submitted.pdf.
10. Амоша О. І., Шевцова Г. З., Швец Н. В. Передумови смарт-спеціалізації Донецько-Придніпровського макрорегіону на основі розвитку хімічного виробництва. *Економіка промисловості*. 2019. № 3 (87). С. 5-33. doi: 10.15407/econindustry2019.03.005.
11. Швец Н. В., Шевцова Г. З. Розвиток підприємництва та його роль у реалізації підходу смарт-спеціалізації в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 2 (60). С. 53-66. doi: 10.12958/1817-3772-2020-2(60)-53-66.
12. Shevtsova H., Shvets N., Kramchaninova M., Pchelynska, H. In Search of Smart Specialization to Ensure the Sustainable Development of the Post-Conflict Territory: the Case of the Luhansk Region in Ukraine. *European Journal of Sustainable Development*. 2020. № 9 (2). P. 512-524. doi: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2020.v9n2p512>.
13. Ляшенко В. І., Петрова І. П. Стратегування в системі державного управління: виклики сьогодення та науково-експертні платформи. *Вісник економічної науки України*. 2020. №1 (38). С. 86-96. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).86-96](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).86-96).
14. Ляшенко В. І., Петрова І. П. Система інституцій сприяння регіональному розвитку на засадах смарт-спеціалізації. *Управління публічною економікою: нові виклики та стратегія*: зб. тез доповідей учасників V Міжнар. наук.-практ. конф.: 5-6 грудня 2019 р. Київ: КНЕУ, 2019. С. 62-68.
15. Amosha O., Lyakh O., Soldak M., Cherevatskyi D. Institutional determinants of implementation of the smart specialisation concept: Case for old industrial coal-mining regions in Ukraine. *Journal of European Economy*. 2018. № 17 (3). P. 305-332. doi:10.35774/jee2018.03.305.
16. Снігова О.Ю. Розкриття потенціалу смарт-спеціалізації для подолання регіональної структурної інертності в Україні. *Економіка України*. 2018. № 8 (681). С. 75-87.
17. Yegorov I., Ryzhkova Yu. Innovation policy and implementation of smart specialisation in Ukraine. *Ekon. prognosuvannv*. 2018. № 3. P. 48-64. doi: <https://doi.org/10.15407/eip2018.03.048>.
18. Грига В. Ю. Зарубіжна практика впровадження «розумної спеціалізації» та можливості її застосування в Україні. *Економіка і прогнозування*. 2019. № 2. С. 138-153. doi: 10.15407/eip2019.02.138.
19. Підоричева І. Ю. Інноваційна екосистема у сучасних економічних дослідженнях. *Економіка промисловості*. 2020. № 2 (90). С. 54-92. doi: <http://doi.org/10.15407/econindustry2020.02.054>.
20. Підоричева І. Ю. Інноваційна екосистема Придніпровського економічного району: актори, їх якість та повнота. *Вісник економічної науки*. 2020. № 1 (38). С. 116-130. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).116-130](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).116-130).
21. Давимука С. А., Федулова Л. І. Регіональні інноваційні екосистеми: напрями розбудови в умовах європейської інтеграції: монографія. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України». Львів, 2016. 464 с.
22. Касич А. О. Досвід формування національних інноваційних систем у країнах, що розвиваються. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 5. С. 46-49.
23. Кацура С. Н. Становление инновационной системы в Украине: национальный и региональный аспекты: моногр. НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. Донецк, 2011. 504 с.
24. Кравченко С. И., Заниздра М. Ю. Типологизация базовых наднациональных инновационных систем. *Економіка промисловості*. 2019. № 1. С. 5-29. <http://doi.org/10.15407/econindustry2019.01.005>.
25. Regional Innovation Scoreboard 2019. European Commission. European Union, 2019. 97 p.
26. Перший етап модернізації економіки України: досвід та проблеми / О.М. Алімов, О.І. Амоша та ін.; за заг. ред. В.І. Ляшенка; ІЕП НАН України, КПУ. Запоріжжя: КПУ, 2014. 798 с.
27. Innovation Union Scoreboard 2019. European Commission. European Union, 2019. 95 p.
28. Наукова та інноваційна діяльність України у 2018 році: стат. зб. Київ: Державна служба статистики України, 2019. 108 с.
29. Ляшенко В. І., Підоричева І. Ю. Регіональні наукові центри НАН України та МОН України як ядро розбудови регіональних інноваційних систем в умовах децентралізації. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 1 (47). С. 13-20.
30. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 3. ст. 25.
31. Типовий статут регіонального наукового центру НАН України і МОН України затверджений постановою Колегії МОН України та Президії НАН України від 22.11.2006 р. № 14/1-13 / 302.
32. Наукові центри НАН України і МОН України / Головний портал НАН України. 2020. URL: <http://www1.nas.gov.ua/rsc/all/Pages/default.aspx>.
33. Про підсумки наукової діяльності Придніпровського наукового центру НАН України та МОН України у 2015–2019 роках. Головний портал НАН України. 2020. URL: <http://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=6419>.

References

1. National Security and Defense Council of Ukraine. (2020). Ukaz Prezidenta Ukrainy: Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku «Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy» vid 14.09.2020 № 392/2020 [The Presidential Decree: On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated September 14, 2020 «On the National Security Strategy of Ukraine» of Sept. 14, № 392/2020]. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> [in Ukrainian].

2. European Commission. (2014). Smart specialisation and Europe's growth agenda. Brussels, European Commission.

3. Foray D., Goddard J., Beldarrain X.G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Artilis R. (2012). Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisations (RIS3). Brussels, European Commission.
4. Arnkil R., Järvenivu A., Koski, P., Piirainen T. (2010). Exploring Quadruple Helix. Report of Quadruple Helix Research for the CLIQ Project. University of Tampere, Work Research Center.
5. Foray D., van Ark B. (2007). Smart specialisation in a truly integrated research area is the key to attracting more R&D to Europe. *Knowledge Economists Policy Brief*, Vol. 1, pp. 1-4.
6. Foray D., David P., Hall B. (2009). Smart specialization – The concept. *Knowledge Economists Policy Brief*, Vol. 9, No. 85, pp. 1–5.
7. European Commission. (2010). Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels. Retrieved from <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLETE%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>.
8. OECD. (2013). Innovation-driven growth in regions: The role of smart specialisation. Paris: OECD. Retrieved from <https://www.oecd.org/innovation/inno/smart-specialisation.pdf>.
9. UNECE. (2014). Report of the Team of Specialists on Innovation and Competitiveness Policies on its seventh session. Seventh session. 16–17 October 2014. Geneva: United Nations. Retrieved from https://www.unece.org/fileadmin/DAM/ceci/documents/2015/CECI/ECE.CECI.ICP.2014.2_as_submitted.pdf.
10. Amosha O. I., Shevtsova H. Z., Shvets N. V. (2019). Peredumovy smart-spetsializatsii Donetsko-Prydniprovskoho makrorehionu na osnovi rozvytku khimichnoho vyrobnytstva [Prerequisites for smart specialization of Donetsk-Prydniprovsky macro-region based on chemical production development]. *Econ. promisl.*, 3 (87), pp. 5-33. doi: 10.15407/econindustry2019.03.005 [in Ukrainian].
11. Shvets N., Shevtsova H. (2020). Rozvytok pidpryemnytstva ta yoho rol u realizatsii pidkhodu smart-spetsializatsii v Ukraini [Entrepreneurship development and its role in implementing the smart specialization approach in Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 2 (60), pp. 53-66. doi: 10.12958/1817-3772-2020-2(60)-53-66 [in Ukrainian].
12. Shevtsova H., Shvets N., Kramchaninova M., Pchelynska H. (2020). In Search of Smart Specialization to Ensure the Sustainable Development of the Post-Conflict Territory: the Case of the Luhansk Region in Ukraine. *European Journal of Sustainable Development*, 9 (2), pp. 512-524. doi: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2020.v9n2p512>.
13. Liashenko V. I., Petrova I. P. (2020). Stratehuvannia v systemi derzhavnogo upravlinnia: vyklyky sohodennia ta naukovo-ekspertni platformy [Strategies in the system of public administration: current challenges and scientific and expert platforms]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy – Bulletin of Economic Science of Ukraine*, 1 (38), pp. 86-96. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).86-96](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).86-96) [in Ukrainian].
14. Liashenko V. I., Petrova I. P. (2019). Systema instytuttsii spriannia rehionalnomu rozvytku na zasadakh smart-spetsializatsii [A system of institutions for promoting regional development based on smart specialization]. *Upravlinnia publichnoiu ekonomikoiu: novi vyklyky ta stratehiia – Public Economy Management: New Challenges and Strategy*. Proceedings of V International Scientific and Practical Conference, pp. 62-68. Kyiv, KNEU [in Ukrainian].
15. Amosha O., Lyakh O., Soldak M., Cherevatskyi D. (2018). Institutional determinants of implementation of the smart specialisation concept: Case for old industrial coal-mining regions in Ukraine. *Journal of European Economy*, 17 (3), pp. 305-332. doi:10.35774/jee2018.03.305.
16. Snihova O. Yu. (2018). Rozkryttia potentsialu smart-spetsializatsii dlia podolannia rehionalnoi strukturnoi inertnosti v Ukraini [Smart specialisation potential revealing for the overcoming of regional structural inertness in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 8 (681), pp. 75-87 [in Ukrainian].
17. Yegorov I., Ryzhkova Yu. (2018). Innovation policy and implementation of smart specialisation in Ukraine. *Ekon. Prognozuvannë – Economy and forecasting*, 3, pp. 48-64. doi: <https://doi.org/10.15407/eip2018.03.048>.
18. Gryga V. (2019). Zarubizhna praktyka vprovadzhenia «rozumnoi spetsializatsii» ta mozhlyvosti yii zastosuvannia v Ukraini [Foreign practice of the implementation of smart specialization and the opportunities of its use in Ukraine]. *Ekon. Prognozuvannë – Economy and forecasting*, 2, pp. 138-153. doi: 10.15407/eip2019.02.138 [in Ukrainian].
19. Pidorycheva I. (2020). Innovation ecosystem in contemporary economic researches. *Econ. promisl.*, 2 (90), pp. 54-92. doi: <http://doi.org/10.15407/econindustry2020.02.054> [in Ukrainian].
20. Pidorycheva I. Yu. (2020). Innovation ecosystem of Pridneprovsky economic region: actors, their quality and completeness. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy – Bulletin of Economic Science of Ukraine*, 1 (38), pp. 116-130. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).116-130](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).116-130) [in Ukrainian].
21. Davymuka S. A., Fedulova L. I. (2016). Rehionalni innovatsiini ekosystemy: napriamy rozbudovy v umovakh yevropeiskoi intehratsii [Regional innovation ecosystems: directions of development in the conditions of European integration]. Lviv, Dolishnyi Institute of Regional Research of NAS of Ukraine [in Ukrainian].
22. Kasych A.O. (2013). Dosvid formuvannia natsionalnykh innovatsiinykh system u krainakh, shcho rozvyvautsia [Formation experience of national innovation systems in developing countries]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*, 5, pp. 46-49 [in Ukrainian].
23. Kacura S. N. (2011). Stanovlenie innovacionnoj sistemy v Ukraine: nacionalnyj i regionalnyj aspekty [A formation of the innovation system in Ukraine: national and regional aspects]. Donetsk, Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine [in Russian].
24. Kravchenko S. I. & Zanizdra M. Yu. (2019). Typology of basic supranational innovative systems. *Econ. promisl.*, 1 (85), pp. 5-29. doi: <http://doi.org/10.15407/econindustry2019.01.005> [in Ukrainian].
25. European Commission. (2019). Regional Innovation Scoreboard 2019. European Commission. European Union.
26. Alymov O. M., Amosha O. I. et al. (2014). Pershyetap modernizatsii ekonomiky Ukrainy: dosvid ta problem [The first stage of modernization of the economy of Ukraine: experience and problems]. Zaporizhzhia, KPU [in Ukrainian].

27. European Commission. (2019). Innovation Union Scoreboard 2019. European Commission. European Union.
28. State Statistics Service of Ukraine. (2019). Naukova ta innovatsiina diialnist Ukrainy u 2018 rotsi [Science and innovation in Ukraine in 2018]. Kyiv, State Statistics Service of Ukraine [in Ukrainian].
29. Liashenko V. I., Pidorycheva I. Yu. (2017). Rehionalni naukovi tsentry NAN Ukrainy ta MON Ukrainy yak yadro rozbudovy rehionalnykh innovatsiinykh system v umovakh detsentralizatsii [Regional Science Centers of NAS of Ukraine and MES of Ukraine as the core of the development of regional innovation systems in the context of decentralization]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 1 (47), pp. 13-20 [in Ukrainian].
30. Verkhovna Rada of Ukraine. (2016). Law of Ukraine: On Scientific and Scientific and Technology Activities of Nov. 26, № 848-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 3, art. 25 [in Ukrainian].
31. Typovoi ustav rehyonalnoho nauchnoho tsentra NAN Ukrainy u MON Ukrainy utverzhden postanovlenyem Kollehyu MON Ukrainy u Prezydyuma NAN Ukrainy [The model charter of the Regional Scientific Center of NAS of Ukraine and MES of Ukraine approved by the resolution of the Collegium of MES of Ukraine of Nov. 22, № 14/1-13 / 302] [in Ukrainian].
32. NAS of Ukraine. (2020). Naukovi tsentry NAN Ukrainy i MON Ukrainy [Scientific Centers of NAS of Ukraine and MES of Ukraine]. Retrieved from <http://www1.nas.gov.ua/rsc/all/Pages/default.aspx> [in Ukrainian].
33. NAS of Ukraine. (2020). Pro pidsumky naukovoi diialnosti Prydniprovskoho naukovoho tsentru NAN Ukrainy ta MON Ukrainy u 2015–2019 rokakh [On the results of scientific activity of Prydniprovskiy Scientific Center of NAS of Ukraine and MES of Ukraine in 2015–2019]. Retrieved from <http://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=6419> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 21.09.2019

Формат цитування:

Підоричева І. Ю. Інституційне забезпечення розширення функціоналу регіональних наукових центрів НАН України та МОН України у контексті смарт-спеціалізації (на прикладі Придніпровського економічного району). *Вісник економічної науки України*. 2020. № 2 (39). С. 63-74. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2\(39\).63-74](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2(39).63-74)

Pidorycheva I. Yu. (2020). Institutional Safeguarding of Functional Expanding of Regional Scientific Centers of NAS of Ukraine and MES of Ukraine in the Context of Smart Specialisation (on the Example of the Prydniprovskiy Economic Area). *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2 (39), pp. 63-74. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2\(37\).63-74](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2(37).63-74)